

Gledišče

Slovensko gledišče. Sezona 1907/8 se otvori dne 1. oktobra t. l. Obetajo se nam v tej sezoni sledeče predstave: *A. Dramske:* Ivan Cankar: „*Hrepenenje*“, „*Nioba*“; Z. Jelovškova: „*Ljubezen*“; A. Medved: „*Janez Kacjanar*“, „*Za pravdo in srce*“; Ks. Meško: „*Na smrt obsojeni*“; H. Nučič: „*Ubijalci*“; A. Robida: „*V somraku*“, „*Vampir*“, „*Mrlič*“, „*Mary*“; M. Begović: „*Gospa Walewska*“; A. Milčinovič in M. Ogrizovič: „*Prokletstvo*“; I. Vojnovič: „*Smrt majke Jugovičev*“; St. Przybyszewski: „*Zlato runo*“; M. Gorkij: „*Malomeščanje*“, „*Otroci solnca*“; A. Čehov: „*Stric Vanja*“, „*Utva*“; H. Bernstein: „*Tat*“; A. Dumas ml.: „*Francillon*“; M. Hennequin in P. Weber: „*Florette in Patapon*“; Molière: „*Namišljeni bolnik*“, „*Tartufe*“; E. Rostand: „*Cyrano de Bergerac*“; J. Verne in R. d' Ennery: „*Na pustem otoku*“; G. Rovetta: „*Nepošteni*“; L. Fulda: „*Maškarada*“; Fr. Grillparzer: „*Prababica*“; G. Hauptmann: „*Bobrov kožuh*“, „*Tkalci*“, „*Roza Bernd*“; L. Lipschütz in R. Lothar: „*Velika srenja*“; Roda-Roda: „*Dana Petrovič*“; K. Schönherr: „*Kresni večer*“; Fr. Schöntan in G. Kadelburg: „*Dva srečna dneva*“; A. Schwyer: „*Red iz nraonosti*“; H. Sudermann: „*Živi življenje*“; K. Weis: „*Ob lastnem kruhu*“; Bj. Björnson: „*Čez našo moč*“; H. Ibsen: „*Rosmersholm*“, „*Stebri družbe*“; A. Strindberg: „*Oče*“; K. Green in C. Doyle: „*Sherlock Holmes*“; W. Shakespeare: „*Hamlet*“; Sofoklej: „*Antigona*“. *B. Operne in operetne:* A. Dvořák: „*Rusalka*“; Vl. Rebikov: „*Jetka*“; R. Savin: „*Poslednja straža*“; Ch. Gounod: „*Romeo in Julija*“; J. Massenet: „*Manon*“; C. Saint-Saëns: „*Samson in Dalila*“; U. Giordano: „*Fedora*“; G. Puccini: „*Madama Butterfly*“; G. Verdi: „*Moč usode*“; H. Marschner: „*Jan Heiling*“; V. Parma: „*Nečak*“; E. Audran: „*Punčka*“. — Vodstvo gledišča je engaževalo več novih moči za dramo ter tudi za opero in opereto, o katerih izpregovorimo, kadar se prepričamo o njih sposobnosti. Dramski repertoar kaže, da ima vodstvo resno voljo, ugoditi želji po slovenskih in slovanskih dramskih predstavah. Stvar občinstva je zdaj, da dotične predstave tudi pridno poseča, ker moramo smatrati inace vse tozadevne zalitve za prazne fraze, govorjene kdove iz kakega, gotovo pa ne čistega namena.

Parmovo opereto „Lukavi služnik“ so prvič peli v Zagrebu dne 18. septembra. Dosegla je popoln uspeh. Tekst baje ni mnogo vreden, a godba je ljubka, melodijozna kakor pri vsch Parmovih skladbah. Mestoma se popne do tolike lepote in moči, da bi bila tudi operi na čast.

Med revijami

Nov slovenski časopis v Ameriki. V Chicagu je začel na novo izhajati pod naslovom „Jugoslovenski Gospodar v Ameriki“ nov list kot „glasilo jugoslovenskih kmetovalcev, obrtnikov in trgovcev“.

Selitev Srbov na Kranjsko. „Srpski književni Glasnik“ prinaša v številki z dne 1. avgusta t. l. razpravo dr. Aleksa Iviča, ki se peča (pod naslovom „Seoba Srba u Kranjsku. Istorijska studija iz sredi XVI. veka“) z naselitvijo Srbov od l. 1531. do 1538. v „Žumberačkem distriktu“. Snov je zajel avtor iz virov v dunajskih arhivih;

v našem članku poroča na kratko o dejstvih, listine same pa objavi v „Vjesniku zemaljskega arhiva“ v Zagrebu. Zanimivo je slišati, s kakimi težavami so se morali boriti tisti Srbi (okoli 1000 duš), ki so se naselili v opustošenem Žumberku, in sploh izve zgodovinar, zlasti kulturni, marsikaj novega o onih burnih letih, ko so bile slovenske dežele v vednem obsednem stanju nasproti Turčinu.

Dr. Jos. Tominšek.

„Behar“, sarajevski „list za pouku i zabavu“, ki v hrvaško-srbskem jeziku (natisnjen v gajici, le pri citatih v turškem pismu) zastopa interese islama in prav nič ne prikriva panislamskih tendencij, razširja bolj in bolj svoj program in more služiti v spoznavo islamskega duševnega gibanja, ki ga po izvornih, n. pr. v turščini pisanih delih izmed nas pač nihče ne bi mogel zasledovati. — Kdo bi si to mislil? Turki imajo tudi svoje — pravcate pesnikinje! To dejstvo prevrne naše nazore o njih ženstvu in ne pričakovali bi, da člankar Ćazim v 7. številki „Beharja“ začenja svoj sestavek s temi besedami: „Merilo napredka kakega naroda je naobrazba njegovega ženstva — pravi neki modrec.“ No, prav. To seveda vemo, da — Turek tisti modrec ni bil... V tem članku pa se govori o največji turški pesnikinji Nigjar, živeči v Carigradu; mimogrede se omenjajo še druge, sedem jih je in več jih najbrž tudi ni, a največja je po pisčevem mnenju Nigjar. Čista Turkinja ona pravzaprav ni; njen oče je bil madžarski plemenitaš, Šandor Farkaš, ki je bil l. 1848. pred Avstrijci pobegnil s Košutom, Andrašijem in drugimi v Carigrad. Tu je prestopil k islamu in se je kot Osman paša oženil s Stambulkinjo. Pesnikinja je bila rojena l. 1866, se je omožila v enajstem letu z visokim uradnikom in je l. 1889. izdala prvo zbirko svojih pesmi; odslej se bavi neprestano s pesništvom in je baje odločna Turkinja, ki se glede očetovega madžarskega pokolenja tolaži s tem, da so „Madžari čisto tursko pleme“. V prilogi prinašajo zadnje številke „Beharja“ zbirko narodnih pesmi v slovanskem jeziku, a islamskem duhu. Ker pa so največ ljubavne, je njih kolorit tak, kakor pač povsod na tem svetu, kjer se ljubijo mladeniči in mladenke.

Dr. Jos. Tominšek.

„Brankovo Kolo“, znani, dobro urejevani srbski polmesečnik, se ozira v svojih „Književnih beležkah“ včasih na slovenščino in navaja tudi sicer neredko važne novice. — Iz nekaterih njegovih zadnjih številčk smo posneli te-le:

Črnogorski knez Nikola je napisal novo povest iz preteklosti Črne gore, z naslovom: „Despa“; povest je baje po vsebini in obliki odlična. — Prešeren pri Srbih. Znani prelagatelj jugoslovanskih pesnikov, g. VI. Stanimirović, namerava izdati v posebni zbirki šopek iz poezij našega Prešerna. (Št. 21). — V št. 24/25 se javlja srbskemu občinstvu z zadovoljstvom vest, da bo „Matica Slovenska“ med letošnjimi publikacijami izdala prevod Njeguševoga „Gorskega Vijenca“, ki ga je, kakor je znano, oskrbel prof. R. Perušek. Ista vest se ponavlja v št. 26/27. — V št. 30/31 se oznanja novo Cankarjevo delo „Hlapec Jernej in njegova usoda“, ki kmalu pride na svetlo. Tam se tudi priporoča bralcem Burgarjev životopis Simona Gregorčiča. — „Srpske kompozicije slovenačkih pesama“: Pod tem zaglavjem poroča št. 32/33. na str. 1010: Eden izmed mlajših in nadarjenih srbskih godbenikov, St. Hristić, se je zavezal na poziv „Glasbene Matice“ v Ljubljani, da komponuje nekatere Gregorčičeve pesmi. Izbral si je 6 pesmi, in sicer: „Izgubljeni cvet“, „Pri mrtvaškem odru“, „Njega ni“, „Na bregu“, „Srce sirota“, „Domovini“. — Prav tam je ponatisnjen tudi Glasbene Matice razpis nagrad za slovenske, srbske in hrvaške kompozicije. — Tretji kongres jugoslovanskih književnikov se baje (št. 34/35, str. 1074) skliče še to leto, v Zagreb ali v Dubrovnik.

Dr. Jos. Tominšek.